

NOVIČKE ŠT. 5

**ZAČETEK PODJETNIŠTVA KULTURNE DEDIŠČINE NA (GLOBALNI) LOKALNI
RAVNI: STRATEGIJE IN ORODJA ZA POVEZOVANJE, ZAŠČITO KRAJA,
MOBILIZACIJO KULTURNIH VREDNOT, ŠIRITEV IZKUŠENJ**

Bukarešta– staro mesto

Samostan Snagov

Pred vami je peta številka novičk projekta Sagittarius. Projekt se je prevesil v drugo polovico. V prvem kvartalu letošnjega leta smo s strani JZS iz Budimpešte dobili odobritev podaljšanja projekta do konca maja 2014.

Delo projektnih partnerjev je bilo osredotočeno na pripravo projektov oziroma pripravo lokacij za vzpostavitev potepuškega muzeja in dediščinske poti. Skozi izobraževanje v Zlatem loku so udeleženci in zainteresirani pridobivali ustrezno znanje s področja upravljanja dediščine. Vsa ta znanja so pripomogla k pripravi kvalitetnih in zanimivih izborov lokacij naravne in kulturne dediščine, ki jo vsak projektni partner želi predstaviti v okviru projekta Sagittarius.

1. DEDIŠČINSKI REGISTER

Dediščinski register predstavlja popis naravnih in kulturnih znamenitosti. Vsak projektni partner je izbral 10 lokacij oz znamenitosti, ki jih želi predstaviti v okviru »Dediščinske poti«. Te kulturne ali naravne znamenitosti je moral skupaj z zainteresiranimi sodelavci, satelitskimi partnerji ali upravljavci znamenitosti proučiti, opisati in pripraviti tudi slikovni material.

Na osnovi pripravljenega obrazca je vsak projektni partner pripravil popis dediščine. Popis vsebuje podatke o tem kakšno vrsto dediščine predstavlja posamezna znamenitost (zgradbo, kompleks, arheološko najdišče, odpret prostor, ipd.). Sledi identifikacija in opis znamenitosti. Opisati smo morali ime in tip znamenitosti ter natančno opredeliti lokacijo, opisali pa smo tudi možnosti dostopa do znamenitosti. Sledil je opis lastništva ter sedanja in pretekla funkcija znamenitosti (predvsem objektov in kompleksov). Vsako znamenitost smo morali umestiti v prostor in določeno zgodovinsko obdobje.

Kulturna in naravna dediščina, zgodovinske zgradbe, arheološka najdišča postanejo zanimiva, ko jih opredelimo z ljudmi in dogodki, ki so z njimi povezani. Tako je najzahtevnejši del opisa vsake znamenitosti predstavljalo iskanje zgodovinskih dejstev, zbiranje zgodb in legend ljudi, ki so nekoč tu živeli in vdihnili zgradbam, mestom, krajem pečat, ki mu z zanimanjem prisluhnemo še danes. Prav tako so izziv predstavljala odkrivanja naravnih lepot in fenomenov ter pojavov, ki so redki ali edinstveni v nekem kraju.

Ključna prednost dediščine je njena globina in raznolikost. To želimo doseči tudi z zbirko dediščinskih znamenitosti vseh projektnih partnerjev, ki predstavljajo 8 držav JV Evrope. Z dediščinskim registrom želimo oblikovati in vzpostaviti napredno orodje in tako naravni in kulturni dediščini tega območja dati splošno priznano identiteto.

2. ČETRTO PARTNERSKO SREČANJE IN ŠTUDIJSKI OBISK V BUKAREŠTI

Aktivnosti na projektu so pripeljale do 4 partnerskega sestanka, ki so ga gostili projektni partnerji iz Romunije, Institution of National Economy in National Institute for Research&Development in Tourism iz Bukarešte. Srečanje je potekalo od 13. do 16. maja 2013 v hotelu Novotel v Bukarešti.

2.1. Četrty sestanek projektnih partnerjev (Bukarešta)

Projektni partnerji smo se zjutraj zbrali v dvorani. Sestanek se je začel s pozdravnim govorom prof. Gheorgheja Zamana, direktorja INE in dopisnega člana Romunske akademije in ga. Iulie

Dragulea iz Ministrstva za regionalni razvoj in turizem Romunije. Uvodni pozdrav je imela tudi vodja projekta Dorothea Papathanasiou Zuhrt.

Sestanek smo nadaljevali s pregledom aktivnosti na projektu, ki je bil obenem tudi sestanek Upravnega odbora projekta. Pregledali smo do sedaj izvedene aktivnosti na projektu. Predstavniki projektnih partnerjev smo na kratko poročali o tem, kaj smo od zadnjega skupnega sestanka naredili na projektu. Pogovorili smo se o nekaterih odstopanjih pri izvedbi aktivnosti in načrte za naslednje poročevalsko obdobje. Opozorili smo tudi, da se včasih pojavljajo komunikacijski problemi med vodilnim partnerjem in projektnimi partnerji.

Sestanek projektnih partnerjev

Sestanek projektnih partnerjev

Sestanek se je nadaljeval s pregledom črpanja sredstev na projektu. Stella Arapoglou je pripravila pregled črpanja sredstev po vmesnih poročilih za vsakega projektnega partnerja. Ugotovili smo, da bi črpanje sredstev morali pospešiti, saj le-to dokaj zaostaja za izvedenimi aktivnostmi. Vsak projektni partner je okvirno napovedal višino sredstev, ki jih bo porabil v okviru 5 vmesnega poročila.

Sledil je sestanek Odbora za kontrolo kakovosti. Na tem sestanku je bilo najprej izpostavljeno, da je potrebno ažurirati spletno stran projekta in ji dodati nekatere vsebine. Obenem je potrebno povečati obisk na spletni strani.

Zunanji izvajalci INE so pripravili spletno aplikacijo dediščinskega registra. Predstavili so nam delovanje aplikacije. Pokazali so vnos podatkov v aplikacijo. Vnašajo se podatki, ki jih vsak projektni partner pripravi v obrazec dediščinskega registra za 10 izbranih lokacij. Nato so pokazali kako so podatki in slikovni material vidni na spletni strani. Na koncu je sledil prikaz povezave vseh lokacij iz 8 držav na vstopni strani in možnost izbire različnih pregledov.

Ta predstavitev je bila tudi uvod v sestanek Tehničnega odbora. Po prezentaciji se je razvila debata o vključevanju posameznih pilotnih projektov v aplikacijo. Projektni partnerji so videli, kako bo v praksi deloval dediščinski register. Vsak je moral v okviru svojih lokacij ugotoviti ali je opis le-teh ustrezen ali ga mora dopolniti.

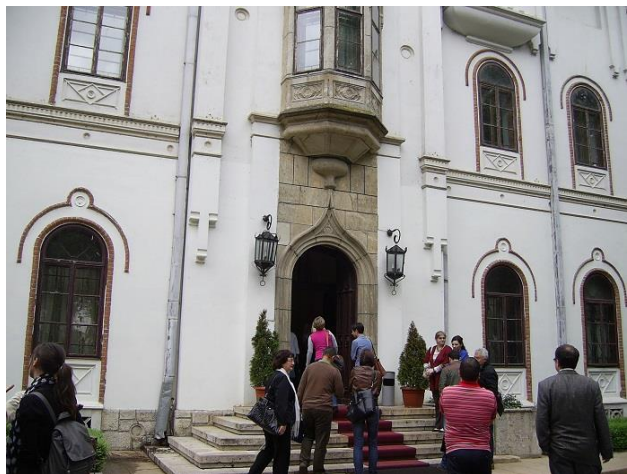
2.2. Četrta mednarodni študijski obisk (Bukarešta)

Namen dvodnevne študijskega obiska je bil ogled različnih lokacij v mestu Bukarešti in njeni okolici. Te lokacije so del dediščinske poti, ki jo pripravljajo romunski projektni partnerji. Pri ogledu vsake lokacije oz. znamenitosti smo razmišljali in komentirali njihov zgodovinski pomen, njihovo

atraktivnost, edinstvenost, zanimive zgodbe in dogodke – vidike kako čim bolj zainteresirati obiskovalce, da se odločijo za ogled prav te kulturne ali naravne dediščine.

4. Mednarodni študijski obisk - 1. dan

Prvi dan študijskega obiska smo se z avtobusom odpeljali na ogled štirih zgodovinskih lokacij v bližini Bukarešte.

Ogled palače Stirbei

Najprej smo si ogledali **palačo Stirbei**. Palača je del večjega območja, ki ga sestavljajo še širok travnik, cerkev, kapela, poletni paviljon, park, vodni stolp in jezero. Palačo so leta 1850 začeli graditi po naročilu Barbu Dimitrie Știrbei, takratnega princa Vlahije, vendar so jo dokončali šele 1863, v času Alexandra Barbu Știrbeia. Še vedno so vidni gotski elementi, zunaj in znotraj zgradbe. Objekt je imel prestižno vlogo in se je pogosto uporabljal za sprejem plemenitih gostov Alexandra Stirbeia (javne osebnosti, kulturno in politične osebnosti, znanstvenike, poslovneže in druge). Palača je obnovljena in preurejena v restavracijo.

Pot nas je nato vodila do **palače Mogoșoaia**, ki leži približno 10 km iz Bukarešte. Med leti 1698-1702 jo je zgradil Constantin Brâncoveanu. Združuje beneške in otomanske elemente, ki so zato imenovani tudi romunski renesančni stil. Palača nosi ime vdove romunskega bojarja Mogosa, ki je imel v lasti posest na kateri je palača zgrajena. Palačo je v veliki meri obnovila Marta Bibescu leta 1920.

Princes Marta Bibescu jo je dobila od moža princa Georga Bibescuja, kasneje pa tudi večji del zemljišča. Za obnovo je porabila vse svoje bogastvo, ki ga je dobila od številnih knjig, ki jih je napisala. Palača je postala zbirališče politikov in mednarodne visoke družbe, mirno zatočišče med naraščajočimi pretresi 30 let dvajsetega stoletja. Princ Georg je umrl leta 1941, pokopan je v majhni, beli cerkvi iz leta 1688, ki stoji blizu palače. Palača je sedaj priljubljena turistična destinacija z lepimi vrtovi. Notranjost palače se prenavlja in v njej bodo prostori muzeja in galerije.

Vhod v palačo Mogoșoaia

Sledil je ogled **samostana Snagov**, ki leži na otoku sredi jezera Snagov. Prvi zapisi o obstoju samostana na jezeru Snagov segajo v leto 1408 (čeprav segajo nekateri celo v leto 1364). Zgradil ga je Mircea starejši. Združenje Vlada Tepeša s Snagova izvira od takrat, ko ga je ta v 15. stoletju dal pozidati v čast svojega deda Mircea. V tem času je verjetno bil ena od najbogatejših in najbolj znanih cerkva vlaškega imperija. Najverjetneje zaradi pokroviteljstva Tepešev in enostavne obrambe otoka. Govorice, da je bahati vladar sezidal mučilnice v samostanu, skupaj z veliko enigmo smrti Vlada Tepeša, ostajajo nedokazane.

Po njegovi smrti, med bitko s Turki leta 1476, je bilo Tepeševo truplo po legendi pokopano na Snagovu, razen njegove glave, ki je bila poslana v Carigrad, ohranjena v medu, tako da bi sultan lahko dokazal vsem dvomljivcem, da je neverjetni princ končno mrtev (vojna med Vlaško in Otomanskim cesarstvom je trajala nekaj let). Izkopavanje groba pod oltarjem samostana leta 1931 pa je pokazalo, da je grob prazen. To je zamajalo domnevne povezave Drakule s Snagovom in za nekatere Drakulove privrženice pomenilo dokaz, da še vedno tava nekje na zemlji.

Samostan Snagov

Prvi dan študijskega obiska smo zaključili v **samostanu Caldarusani**. To samostansko ustanovo je formiral Matei Basarab Voivode. Samostan je bil zgrajen na lokaciji, na kateri je leta 1638 stala lesena kapela. Sprva so bile tam s treh strani zgrajene meniške celice in vzhodni obrambni zid svetega sedeža. Utrdba je bila opremljena z urnim stolpom, ki je sedaj zvonik samostana. Stavba je bila končana je bila 26 oktobra 1638. Lepa cerkev, ki je bila zgrajena iz opeke in rečnih kamnov, pritegne pozornost obiskovalcev s svojo izvirnostjo. Z vidika arhitekture je kombinacija arhitekturnih slogov, ki so značilne za arhitekturni vzorec knežje cerkve samostana Curtea de Arges, kot tudi cerkve samostana Dealu (ki se nahaja v mestu Targoviste). Poslikave v notranjosti cerkve so bile obnovljene skozi stoletja. Mojster Belizarie je cerkev poslikal v tretjem desetletju 20. stoletja.

Samostan Caldarusani

Leta 1778 je bila v samostanu ustanovljena šola za cerkvene slikarje. Priznani romunski slikar Nicolae Grigorescu je obiskoval to šolo v obdobju 1854-1856. Leta 1825, je bila slikarska hiše nastanjena znotraj samostana. Med letoma 1950 in 1958, so bila izvedena obsežna popravila in obnovitvena dela, ki sta jih zasnovala blaženi patriarh Justinijana in oče Gherasim Cristea (opat v samostanu v tem času). Po katastrofalnem potresu, ki je prizadel Romuniji 4. marec 1977, je bila cerkev ponovno temeljito obnovljena. Samostan je zavetišče ene izmed najbolj dragocenih muzejskih zbirk Patriahata, ki obsega liturgične predmete, duhovniške obleke, ikone, stare tiskane knjige, kot tudi šest ikon, ki so delo priznanega slikarja Nicolae Grigorescuja.

4. Mednarodni študijski obisk - 2. dan

Drugi dan študijskega obiska smo si ogledali štirih zgodovinske znamenitosti, ki pa so se nahajale v Bukarešti in neposredni okolici.

Drugi dan študijskega obiska smo se najprej sprehodili po **starem mestnem jedru Bukarešte**. Nekdaj je bila Bukarešta znana kot *citadela Dambovita*. Po evropskih standardih Bukarešta ni staro mesto, zgodovinarji domnevajo, da je bila ustanovljena šele leta 1459. Od tedaj se je mesto zelo spremenilo, leta 1862 je postalo glavno mesto Romunije in se postopno uveljavilo tudi kot kulturno središče. Eklektično mestno arhitekturo predstavljajo zgradbe raznolikih slogov različnih zgodovinskih obdobj, med seboj so pomešane zgradbe iz komunističnega obdobja, moderne,

baročne, itd. V obdobju med dvema vojnama je bila elegantna arhitektura elitnejše mestne četrti Bukarešti prisluzila naziv »Mali Pariz« oz. »Vzhodni Pariz« (*Micul Paris*).

Spomenik Vladu Tepešu

Čeprav so bile mnoge zgradbe in področja zgodovinskega središča uničene med 2. svetovno vojno, ob potresih in nato s strani Ceaușescujevega načrta sistematizacije države, jih je mnogo dobro ohranjenih. V zadnjih letih je mesto doživelo ekonomski in kulturni razcvet.

Naša naslednja postaja je bil **Narodni muzej romunske zgodovine**, kjer smo si ogledali narodno zakladnico. Narodni muzej romunske zgodovine zajema zgodovinske eksponate od prazgodovinskih časov do moderne dobe. Stalne razstave vključujejo mavčni odlitek dela Trajanovega stolpa, romunske kronske dragulje in Pietroaselski zaklad. Muzej je umeščen v bivše poslopje pošte, ki vključuje tudi filatelistični muzej. Od leta 2012 se muzej obnavlja, pod zgradbo so odkrili pozno srednjeveško arheološko najdišče.

Mi smo si ogledali razstavo "Zgodovinski zaklad", ki predstavlja narodni zaklad. To so različne dragocenosti iz zlata, srebra in dragih kamnov. Bili so last različnih pomembnih romunskih zgodovinskih osebnosti in rodbin. Sedaj predstavljajo državno bogastvo. Nekaj tega je država z leti tudi odkopila iz različnih virov.

Narodni muzej romunske zgodovine v Bukarešti

Z avtobusom smo se odpeljali do **palače Cotroceni**, ki je bila zgrajena v letih 1888-93 po nalogu prvega romunskega kralja Karla I Cotrocenija. Od leta 1991 pa je uradna rezidenca romunskega predsednika. Zgrajena je bila na mestu nekdanjega samostana (od njega so ostali le temelji in kleti), oblikovala jo je skupina francoskih arhitektov, ki jih je vodil Paul Gottereau. Zasnova naj bi predstavljala nekakšen načrt romunske domače arhitekture prihodnjega časa. Do leta 1939 je služila kot bivališče romunske kraljeve družine v Bukarešti.

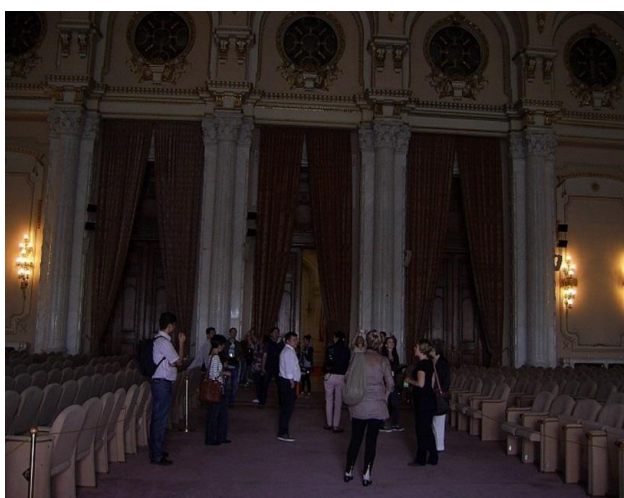
V obdobju komunizma je služila kot protokolarni objekt v katerem so bivali državniki, ko so bili na obisku v Romuniji. Del, ki je danes namenjen predsedniškim pisarnam in predsedniški rezidenci, je bil prizidan po velikem potresu, ki je Bukarešto prizadel leta 1977. Ta del objekta nosi pečat domačega arhitekta Nicolaja Vladescuja. Del palače je odprt za vodene ogledе. Na ogled so številne dvorane, mnoge so bile dekorirane po željah Marie, angleške žene Karlovega nečaka kronskega princa Ferdinanda. Na ogled so tudi osupljive umetniško zbirke.

Med gradnjo novega krila palače v 1980 letih, so bile odkrite ruševine prvotne samostanske cerkve, vključno z delom originalnih notranjih fresk.

Palača Cotroceni

Predzadnji ogled smo namenili **palači parlamenta** v Bukarešti. To je večnamenska zgradba, ki služi kot sedež obeh domov romunskega parlamenta. Po podatkih akademije svetovnih rekordov je največja civilna zgradba na svetu z upravno funkcijo, najdražja uravna zgradba in najtežja stavba. Palača je bila projektirana in skoraj v celoti zgrajena v času Ceausescovega režima, kot sedež politične in upravne moči. Nicolae Ceausescu jo je poimenoval **Ljudska hiša** ali angleško **Palace of the People**.

Palača parlamenta

Palača je velika 270 m na 240 m, je 86 m visoka in sega 92 m pod zemljo. Ima 1,100 sob, 2 podzemni garaži in je visoka 12 nadstropij, štiri podzemne etaže so trenutno na voljo za splošno javnost in v uporabi. Štiri so v različnih fazah dokončanja. Skupna površina palače je 340,000 m². Struktura palače združuje elemente in motive iz različnih virov, v eklektičnem neklasičnem arhitekturnem stilu. Zgradba je skoraj v celoti zgrajena iz materialov, ki izvirajo iz Romunije.

Študijski obisk smo zaključili z ogledom narodnega **Vaškega muzeja "Dimitrije Gusti"** v Bukarešti. Vaški muzej je eden najboljših in najpopolnejših muzejev v državi. Uživa skoraj osrednjo lokacijo v Bukarešti. Muzej stoji v oazi miru, kot sanjski prikaz navidezne podeželske legende. Ta muzej na prostem se razteza na približno 10 hektarih parkovnih površin, ki so poseljene s primeri romunske kmečke arhitekture. Cilj parka je, da zagotovi celovito sliko o arhitekturnih slogih, uporabljenih pri izgradnji tradicionalnih podeželskih hiš po vsej Romuniji, v raznih delih države (Moldavija, Oltenija, Transilvanija, Banat in Dobrogea). Poleg hiš dediščino muzeja dopolnjujejo cerkve, gospodarska poslopja in mlini, da bi ponudili obiskovalcem temeljito sliko romunskega tradicionalnega vaškega življenja. Strukture (odvisno od vrste), so opremljene z avtentičnimi predmeti (staro pohištvo, tapiserije, orodja in podobno), da bi v največji meri ponazorile vzdušje podeželskega življenja.

Da bi čim bolj avtentično ohranili namen, so strukture, izdelane iz avtentičnih in tradicionalnih materialov, ki so jih uporabljali pri postavljanju zgradb tudi sami kmetje v zgodovini (glina, les, slamo in redkeje kamen). Obraba teh materialov je nenehen izziv za muzej, ki se sooča s položajem ohranitve strukture kot take, da ne posegajo v pristnost kmečkega niza s spreminjanjem materialov, iz katerih so bili oblikovani eksponati.

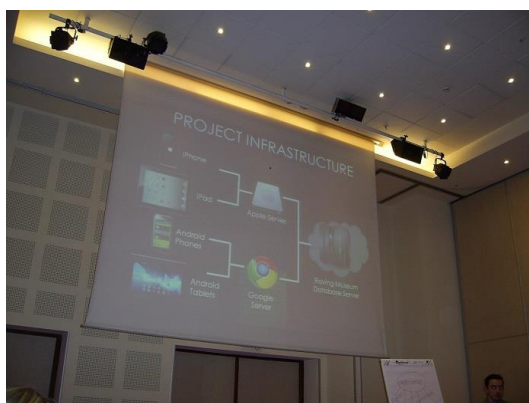

Vaški muzej "Dimitrie Gusti"

2.3. Četrta delavnica na temo potepuškega muzeja in dediščinska pot

Zadnji dan srečanja je bil namenjen delavnici na temo potepuški muzej in dediščinska pot. Te aktivnosti predstavljajo osrednji del projekta, ki se sedaj preveša v drugo polovico. Projektni partnerji smo že pripravili svoje delne dediščinske poti. Potrebno je oblikovati še končno obliko potepuškega muzeja in njegove predstavitve širši javnosti.

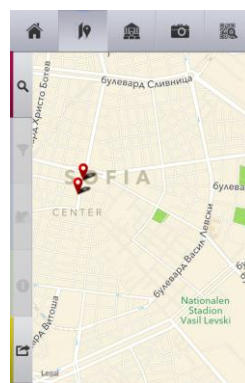
Projektni partnerji iz Bolgarije – Bolgarska zbornica za trgovino in industrijo, je na delavnico povabila zunanje izvajalce, ki so pripravili aplikacijo potujočega muzeja in dediščinske poti. Ta bi vključevala in povezovala vse delne dediščinske poti projektnih partnerjev iz 8 držav. Pripravljena je bila za uporabo na iPhonih in iPadih.

Četrta delavnica

virtualni

potepuški

muzej

Pregled spletne aplikacije smo končali z dogovorom, da nam bodo bolgarski partnerji poslali osnutke v katere bomo ostali partnerji pripravili vse pisne tekste in slikovne priloge, zemljevide in ostale podatke o izbranih lokacijah. Te bodo vključene v spletno aplikacijo, ki bo ustvarila skupno dediščinsko pot projekta.

Projektni partnerji bodo delo v okviru skupne dediščinske poti nadaljevali z izbranim zunanjim strokovnjakom. Z njegovo pomočjo bo v okviru projekta pripravljena tudi t.i. »zgodovinska igra«, ki bo še bolj pritegnila obiskovalce spletne aplikacije dediščinske poti.

Delavnico smo zaključili s kratkim pregledom zbranih in oblikovanih lokacij, ki so jih pripravili partnerji iz Grčije in Italije. Poudarek je bil na predstavitvi ocene pomembnosti posamezne lokacije s katero želimo prikazati njeno edinstvenost in pomembnost, da bi s tem pritegnili obiskovalce.

Peto partnersko srečanje je sklenila vodja projekta Dorothea Papathanasiou Zuhrt. Vsem je zaželela uspešno delo in dobro medpartnersko komunikacijo. Dogovorili smo se tudi, da bo naše naslednje srečanje na Ptuju v Sloveniji, v novembru 2013.

Naše aktivnosti v okviru projekta Sagittarius bodo uspešne le z vašo udeležbo, informacijami, predlogi in idejami. Izkoriščamo to priložnost in vas vabimo k sodelovanju. Kontaktni podatki o projektu so na spletni strani projekta: www.see-tcp-project-sagittarius.eu/index.php.sl in na spletnih straneh vodilnega partnerja UNIVERSITY OF THE AEGEAN (www.aegean.gr) ter spletnih straneh ostalih projektnih partnerjev.